

Εσύ που έδωσες θάρρος στον Νέστορα, δώσε θάρρος στα παιδιά

[Άρθρα / Πολιτισμός](#)

[Μαρία Λουπίδου](#)

Ο αναπτυξιολόγος είπε: «Για να δούμε, μπορείς να ζωγραφίσεις την οικογένειά σου;» Ο μικρός πήρε το κουτί με τους μαρκαδόρους και άρχισε να δημιουργεί τον κόσμο του όπως τον βιώνει. Από τα χρώματα, τα σχήματα, τις θέσεις των εικονιζόμενων προσώπων, ο ειδικός επιστήμονας μπόρεσε να εξάγει ασφαλή συμπεράσματα για τα βιώματα του παιδιού. Αν έχει καλές σχέση με τα άλλα μέλη της οικογένειας, αν ζηλεύει, αν νιώθει σημαντικός μέσα στο σύνολο, αν νιώθει φόβο ή ενδυνάμωση. Χρησιμοποιώντας την τέχνη ως ερέθισμα συχνά οι δάσκαλοι βοηθούν τα παιδιά να εκφράσουν δύσκολα πράγματα που ζουν. Η καθημερινή ειδησεογραφία δυστυχώς βρίθει τέτοιων παραδειγμάτων.

Το τι μπορεί να βιώσει ένα παιδί μέσα στο σπίτι του συχνά δεν μπορούμε να το φανταστούμε καν. Αυτό που μπορούμε να καλλιεργήσουμε όμως είναι η επαφή με την τέχνη. Ως θεραπευτική, εκπαιδευτική και μνητική διαδικασία, η τέχνη έχει εξαιρετικά ψυχικά οφέλη. Είναι η ώρα να φέρουμε μπροστά στα μάτια των παιδιών

ζωγραφική που επιδρά στην ψυχή τους. Μπορούμε να προλάβουμε και να ενδυναμώσουμε με την βοήθεια της τέχνης.

Είναι η ώρα να επισκεφτούμε τα μουσεία; Δεν είναι κακή ιδέα!

Ένας εύκολος, οικείος και προσιτός τρόπος θέασης της τέχνης, για τους Έλληνες, είναι η επίσκεψη ενός ορθόδοξου ναού. Η βυζαντινή τέχνη δεν αποσπά την προσοχή του θεατή της, με τον τρόπο που το κάνουν τα σύγχρονα μέσα, αλλά τον

αφήνει να μνηθεί και να νιώσει με έναν απλό και ίσως «παιδικό» τρόπο. Τα έργα αγιογραφίας δεν είναι ζωγραφική που γίνεται με φανταχτερές πινελιές αλλά η επιδεξιότητα του αγιογράφου φαίνεται στην απλότητα. Ο τρόπος με τον οποίο αφηγείται κάποια περιστατικά ο αγιογράφος, ή «ιστορεί» όπως λέγεται, τις μορφές των αγίων, δείχνει στο θεατή πως συντελείται κάποιο θαύμα, πως αυτό που συμβαίνει είναι ιερό. Η ακίνητη και ήρεμη μορφή του κάθε αγίου βρίσκεται στο κέντρο. Τα μαλλιά και τα ρούχα του είναι ζωγραφισμένα με μεγάλη προσοχή. Για τον αγιογράφο όλων των αιώνων, ο άγιος δεν είναι ένας παράξενος ήρωας με υπερφυσικές δυνάμεις. Είναι σύμβολο και τεκμήριο της παντοτινής δύναμης του Χριστού, που την εκφράζει η Εκκλησία. Έτσι εξηγείται γιατί κοιτάει σταθερά τον πιστό ο κάθε Άγιος: αυτόν πρόκειται να θρέψει.

Από τις αγιογραφίες αποκομίζουμε αρχικά μια εντύπωση ακαμψίας. Ο τρόπος με τον οποίο τοποθετούνται οι μορφές, σε αυστηρή μετωπική διάταξη, μας θυμίζει, ως ένα βαθμό, παιδικά σχέδια. Κι όμως, ο αγιογράφος ξέρει πολύ καλά να τυλίγει το μανδύα γύρω από το σώμα, ώστε να παραμένουν ορατοί μέσα από τις πτυχές οι αρμοί του. Ξέρει πως να συνδυάσει τα χρώματα ώστε να αποδώσει το χρώμα του δέρματος. Είναι πολύ καλά διαβασμένος για τον βίο του Αγίου ώστε η εικόνα να μιλά γι' αυτόν. Αν οι αγιογραφίες φαίνονται σε κάποιους «παιδιάστικες» είναι επειδή ο αγιογράφος τις θέλει απλές. Αυτή η προσήλωση στο ουσιώδες κάνει τις μορφές να προβάλλονται καθαρότερα.

Εντέλει ο θεατής των αγιογραφιών ενός ορθόδοξου ναού δεν έχει καμία αμφιβολία ότι οι μορφές ανήκουν σε έναν άλλο κόσμο, πιο γαλήνιο, πιο σταθερό, διαποτισμένο από το θερμό και υπερκόσμιο φως που εκπέμπουν τα φωτοστέφανα.

Ας σταθούμε για λίγο μπροστά στον Άγιο Δημήτριο που γιορτάζει. Υπάρχουν πολλές αγιογραφίες του Αγίου αλλά μια από τις πιο όμορφες είναι αυτή που φιλοτέχνησε ο κυρ Μανουήλ Πανσέλληνος μέσα στο Πρωτάτο του Αγίου Όρους στις αρχές του 14^{ου} αιώνα. Ένας αγιογράφος, που υπήρξε μαθητής και καθηγητής στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία, και αργότερα έγινε ο Άρχων Αγιογράφος του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, ο κ. Κωνσταντίνος Ξενόπουλος, έκανε το αντίγραφο του Αγίου Δημητρίου. Στην εικόνα του Αγίου Δημητρίου που αντέγραψε, φιλοτέχνησε και τις φθορές του χρόνου που υπάρχουν στην πρωτότυπη μορφή. Δεν έκανε καμία ωραιοποίηση. Και είναι τόσο συγκινητικό αυτό. Γιατί μας αφήνει να δούμε. Να απολαύσουμε το ότι ο όμορφος νεαρός Άγιος, αρματωμένος με την φορεσιά του δεν δείχνει να έχει γεράσει καθόλου από τους αιώνες που μας χωρίζουν ούτε από την δική του επίγεια ζωή, ούτε από την στιγμή που τον φιλοτέχνησε ο Πανσέλληνος. Πίσω του διακρίνεται η στολισμένη ασπίδα του που στερεώνεται στην πλάτη με το σχοινί που περνά διαγώνια από τον κορμό του

σώματός του.

Γιατί είναι αρματωμένος ο Άγιος Δημήτριος; Γιατί ήταν πολεμιστής. Τον διάλεξε ο Μαξιμιανός Γαλέριος ως κατάλληλο για δούκα της Θεσσαλονίκης και στρατηγό της Θεσσαλίας. Μας βοηθά η αγιογραφία να καταλάβουμε τους λόγους επιλογής: ήταν γενναίος, ανδρείος, έξυπνος και είχε στρατηγική εμπειρία. Στα πλούσια μαλλιά του βρίσκεται στολίδι που δείχνει την θέση του. Αντίστοιχα κοσμήματα φορά και στον λαιμό. Το πρόσωπό του μιλά και για την άλλη του ιδιότητα όμως. Ήταν κατηχητής ο Άγιος Δημήτριος. Καλός, μελίχιος και διαβασμένος δάσκαλος. Η φήμη του Αγίου απλώθηκε μετά το μαρτύριό του σε ολόκληρη την οικουμένη όπως λέει το τροπάριό του. Η εικόνα, ακτινοβολεί το μεγαλείο του μάρτυρα.

Το απολυτίκιο της γιορτής του Αγίου λέει όλα όσα μπορεί να νιώσει κάποιος μπροστά στην εικόνα του Αγίου: «Μεγάλο προστάτη στους κινδύνους σε βρήκε η οικουμένη εσένα, που κατατρόπωσες τους ειδωλολάτρες. Όπως λοιπόν έδωσες θάρρος στο Νέστορα να ταπεινώσει τον Λυαίο στο στάδιο, έτσι μεγαλομάρτυρα Δημήτριε παρακάλεσε τον Θεό να ελεήσει κι εμάς».

Χρόνια Πολλά!

<https://bit.ly/3Dz6qjH>